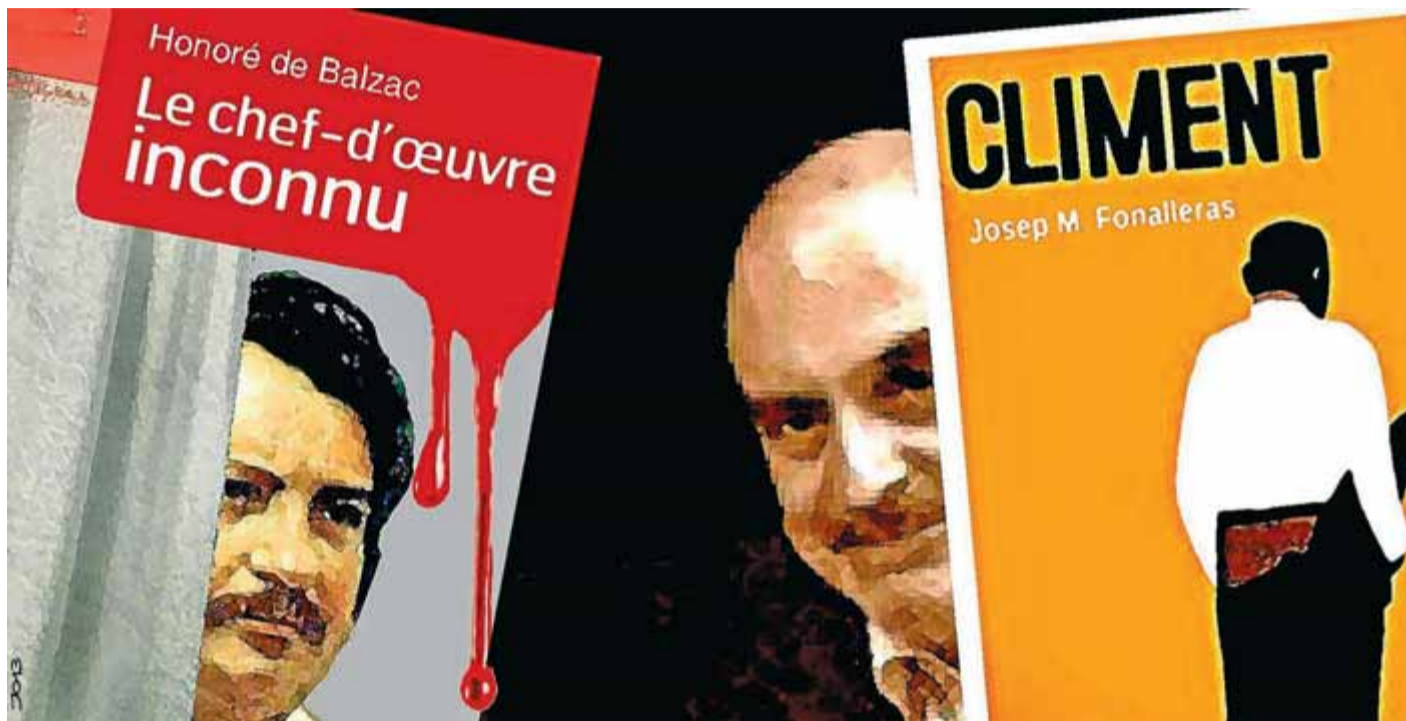

**TOTA CREACIÓ, AL
CAPDAVALL, ÉS COM LA
RESTA D'UN NAUFRAGI**

Imma Merino

Periodista

**ELS MIRALLS DE LA
FICCIO**

JORDI SOLER

Tot pot ser tan fonedís com la mantega

Una circumstància (o una constància) tràgica pot fer que algú es faci gran de cop en els anys que van de la infància a la joventut. Si això no et passa, hi ha un moment sense retorn possible en què, com si rebessis el certificat de defunció de la teva joventut, t'adones que la vida va de debò, que el temps passa amb les seves conseqüències. Cada vida és una història única i cadascú té el seu moment. A mi em va arribar fa uns anys quan una amiga de la meua edat es va morir de càncer. No dels "excessos" de la joventut, de la qual som supervivents, o per culpa d'un accident fatal. Recordo el dia de juliol en què vam acomiadar-la: era un dia assolellat, claríssim, que concordava amb la vitalitat i la transparència de qui havia mort encara jove i tan bella, però em va semblar d'una insolència feridora. Després va arribar la mort de la meua mare i la fi d'una llarga relació amorosa. Res d'extraordinari. Una de tantes experiències del pas a la vida adulta marcat per la pèrdua amb el sentiment que l'acompanya i et conforma havent adquirit per sempre més la consciència de la fragilitat. No és extraordinari, però és fonamental per a cadascú.

AQUEST PAS A LA VIDA ADULTA l'he reconegut en la literatura, el cinema i, fins i tot, en la pintura, que, a partir d'un model que potser el del mateix pintor que s'autoretrata, va reflectint com passa el temps en un rostre o un cos a través de diversos quadres realitzats al llarg dels anys. Un procés que també pot observar-se mitjançant la fotografia sense que hi hagi d'intervenir una voluntat artística. A vegades, sents que en la descripció o el reflex d'aquest pas t'hi reconeixes d'una manera més íntima. Ho he tornat a sentir recentment llegint *Climent*,

el llibre que acaba de publicar Josep Maria Fonalleras, tot i que pròpiament no descriu el pas a la vida adulta, sinó la confirmació definitiva d'aquesta com un estadi de l'existència definit per la pèrdua, que, a partir d'un moment, no fa més que renovar-se per recordar-nos que no podem defugir-la. Això perquè, malgrat que la sabem, a vegades fem com si l'oblidéssim fins que, implacable, la pèrdua ens enxampa novament.

M'he sentit pròxima a *Climent* a banda del fet que s'hi reflecteixi un món masculí. No ho dic per retreure res. Només faltaria. Els

Josep Maria Fonalleras aporta amb 'Climent' un llibre commovedor sobre la fragilitat i la pèrdua

homes creen els seus vincles, el seu món. En aquell que s'esbossa a *Climent*, de sobte hi falta un dels seus components i aquesta absència fa que la vida dels altres no sigui igual, malgrat que a vegades ho sembli. Potser, de fet, estem fets tant de la matèria de les nostres pèrdues que ens n'oblidem. *Climent* és el nom de l'absent, que es fa present a través de la memòria dels amics i dels llocs que van compartir-hi; dels textos que ha deixat com l'esbós d'una novel·la que no ha acabat d'escriure si és que, de fet, va començar a escriure-la; de les experiències de vida i de pèrdua d'aquell que, per encàrrec dels amics, ha de posar ordre als papers de *Climent* i s'hi emmiralla.

ES DIU MOLT SOVINT, però no per això deu ser menys veritat: tota obra és una manera

de parlar d'un mateix que parla dels altres. *Climent* és potser una manera amb la qual Fonalleras parla d'ell mateix (i de cadascun de nosaltres) i, per tant, de les seves pèrdues, de la seva fragilitat i de les seves dificultats creatives. Tota creació, al capdavall, és com la resta d'un naufragi: sobreviu a les frustracions que ha comportat i a la mateixa temptació de destruir-la. No és estrany que l'ombra de Frenhofer, el pintor de *L'obra mestra desconeguda*, impregni les pàgines de *Climent*. Cada creador du dins seu el personatge de la *nouvelle* de Balzac, si bé n'hi ha que en són més conscients. Fonalleras és dels que ho són.

NO ÉS QUE VULGUI COMPARAR-LES, però tot lector posa en relació textos diversos. Potser és perquè també l'he llegit recentment, però llegint *Climent*, he pensat en *Llibre d'absències*, d'Antoni Marí, que, com anuncia el seu mateix títol, també parla d'absències (i, per tant, de pèrdues) i de l'experiència estètica i de la creació. *Climent* es presenta com una novel·la. *Llibre d'absències* pot ser un assaig. Però, cadascun a la seva manera, són uns llibres que escapen a les classificacions genèriques, de manera que el de Fonalleras participa de l'assaig i el de Marí podria llegir-se com una novel·la d'intriga en què el narrador va descobrint i associant com diversos textos reflecteixen l'estat d'absència, com de suspensió i pèrdua d'un mateix, en què pot arribar una revelació. Són llibres que m'han commogut i són a dins meu. No crec que, després de llegir *Climent*, oblidí que, un cop es treuen els vaixells de l'aigua havent-hi passat un llarg temps després de naufragar, les fustes es converteixen en mantega a la superfície. A la intempèrie en què vivim, tot es pot fer fonedís.

La calaixera de Climent

Àngel Quintana

Periodista i professor

Aquesta setmana vaig travessar la frontera per veure *Camille Claudel 1915*, una apassionant pel·lícula de Bruno Dumont que amaga una de les interpretacions més intenses i colpidores que Juliette Binoche ha fet en la seva carrera. La pel·lícula mostra una dona internada en un hospital psiquiàtric, condemnada a no poder crear. El seu germà escriptor, Paul Claudel, la visita i afirma de manera contundent que la bogeria de la seva germana és fruit dels perills derivats de l'acte de creació. Crear suposa enfrontar-se amb els misteris de l'esperit i les seves derives poden conduir cap a un camí perillós i dolorós. Curiosament, la visió d'aquesta meravellosa pel·lícula s'ha creuat amb la lectura de *Climent*, la darrera novel·la de Josep Maria Fonalleras. L'escriptor no parla de la follia, però sí que posa en evidència el dolor de la creació i la por que l'escriptor té davant l'ordre que implica donar forma al caos de l'existència. En l'epicentre de la novel·la hi ha la calaixera que un escriptor deixa com a herència. *Climent* no ha publicat cap llibre concret, però ha deixat apunts, notes, documents, fragments d'obres i unes imatges del pintor suís Ferdinand Hodler, que durant mesos va retratar la seva amant. Les notes posen en evidència el desordre i la dispersió d'algú que, capficat en la quotidianitat, busca alguna cosa que l'ajudi a crear l'ordre. La por davant les derives de la creació l'ha portat a deixar-ho tot en una calaixera, a no poder concloure mai allò al qual volia arribar a donar forma. Fonalleras parteix de la mort d'aquest personatge que viu entre Girona i Roma per explicar-nos com un escriptor ha d'ordenar de manera pòstuma allò que l'amic ha deixat, ha de donar forma a aquell hipotètic relat que mai va prendre llum i ha d'establir una gran història que el porti a reflexionar sobre el misteri de la mort. Fonalleras articula un relat en què l'experiència personal s'amaga amb l'experiència imaginada, on un seguit de personatges reals perfectament reconeguts dialoguen amb altres sorgits de l'imaginari, on el gust per una Roma somniada estableix diàleg amb la vida prosaica de la Girona actual. Tot això i més ens ofereix una novel·la que s'allunya de les pretensions d'aquella literatura que busca fórmules estereotipades per trobar la complaença del públic. Fonalleras creu en la precisió de les paraules, en la complexitat del relat i, al final, ens sorprèn gràcies a un exercici en què rere de cada frase s'amaga un interrogant sobre què és això d'escriure.